

НАСЛОВ ОРИГИНАЛА

William Shakespeare

HAMLET

THE TRAGEDY OF HAMLET
PRINCE OF DENMARK

ПРЕВЕЛИ

Живојин Симић
Сима Пандуровић

ЛИЦА

КЛАУДИЈЕ, дански краљ
ГЕРТРУДА, краљица данска, мати Хамлетова
ХАМЛЕТ, син пређашњег, а синовац данашњег краља
ПОЛОНИЈЕ, велики доглавник
ЛАЕРТ, Полонијев син
ОФЕЛИЈА, Полонијева кћи
ХОРАЦИО, Хамлетов пријатељ

ВОЛТИМАНД
КОРНЕЛИЈЕ
РОЗЕНКРАНЦ
ГИЛДЕНСТЕРН

} дворани

ОЗРИК, дворанин
ДРУГИ дворанин
СВЕШТЕНИК

МАРЦЕЛО
БЕРНАРДО

} официри

ФРАНЦИСКО, војник
РЕЈНАЛДО, слуга Полонијев
НОРВЕШКИ КАПЕТАН
ЕНГЛЕСКИ ПОКЛИСАРИ
ДУХ оца Хамлетова
ФОРТИНБРАС, норвешки краљевић

Господа, госпође, официри, војници, глумци, две будале,
гробари, морнари, гласници и пратња.

Догађа се у Елсинору.

ПРВИ ЧИН

СЦЕНА ПРВА

Елсинор, тераса пред замком

(Франциско, на стражи. Прилази му Бернардо.)

БЕРНАРДО: Ко иде?

ФРАНЦИСКО: Не, ти мени одговарај.

Стој! Реци ко си.

БЕРНАРДО: Нека живи краљ!¹

ФРАНЦИСКО: Бернардо?

БЕРНАРДО: Он главом.

ФРАНЦИСКО: Тачно дођосте у свој сат.

БЕРНАРДО: Малочас поноћ изби баш.

Идите, Франциско, на спавање сад.

ФРАНЦИСКО: На одмени вам хвала велика.

Хладноћа је страшна, леди ми се срж.

БЕРНАРДО: Је ли на стражи мирно било све?

ФРАНЦИСКО: Ни миш не шушну.

БЕРНАРДО: Добро. Лаку ноћ!

А Хорација сретнеш ли с Марцелом,
другове ми на стражи - нек пожуре.

ФРАНЦИСКО: Ја мислим да их чујем. - Стој!

Ко иде?

(Улазе Хорацио и Марцело.)

ХОРАЦИО: Пријатељи ове земље.

МАРЦЕЛО: Поданици данског краља.

ФРАНЦИСКО: Бог вам дао добру ноћ.

МАРЦЕЛО: Збогом, војниче добри. Ко те смени?

ФРАНЦИСКО: Бернардо је на мом месту. Добру ноћ.

(Оде.)

¹ Лозинка

МАРЦЕЛО: О-хој, Бернардо!

БЕРНАРДО: Јел' то Хорацио?

ХОРАЦИО: Један део његов.²

БЕРНАРДО: Добро сте нам дошли,

Хорацио, и добри Марцело.

МАРЦЕЛО: Да ли се *оно* опет јављало ноћас?

БЕРНАРДО: Ја нисам ништа видео.

МАРЦЕЛО: Хорацио вели да је то тек само

визија наша, а не дâ да га свлада

вера у ово страшно привиђење,

које смо двапут видели. Зато сам га

позвао да ноћас с нама стражари;

па дође л' опет она појава -

да призна да нас нису варале

рођене очи, и да је ослови.

ХОРАЦИО: Но, хајд, хајд! Ал' то се неће јавити.

БЕРНАРДО: Седите мало, и допустите

да опет на ваше уши насрнем,

што су се тако утврдиле против

приче нам о том што смо видели

две ноћи већ.

ХОРАЦИО: Но добро. Поседајмо, па нек нам Бернардо прича.

БЕРНАРДО: Прошлу ноћ,

кад она звезда, западно од пола,

пређе пут, да неба осветли овај крај

где сада сија, Марцело и ја -

на сату је баш један избило...

МАРЦЕЛО: Мир! Стани! Гледај, опет долази!

(Улази Дух.)

БЕРНАРДО: Изгледом исти ко покојни краљ.

МАРЦЕЛО: Хорацио, ви сте учен³; ословите га!

БЕРНАРДО: Није л' исти краљ? Гледај га, Хорацио.

² Хорацио каже ово или зато што је, у помрчини у којој је једва видљив, пружио руку Бернарду, или зато што је сав згрчен од зиме.

³ Хорацио је доведен из предострожности, јер се веровало да се духови могу истерати или отерати само формулама на латинском језику, и да је стога за учене људе безопасно да разговарају с њима.

ХОРАЦИО: Потпуно налик. То ме прожима чуђењем и
страхом.

БЕРНАРДО: Као да би хтео да ословљен буде⁴.

МАРЦЕЛО: Питај га, Хорацио.

ХОРАЦИО: Ко си ти што ово доба ноћи крадеш
да узмеш лепо облику јуначки,
у ком сахрањено величанство Данске
иђаше некад? Небом те преклињем!

МАРЦЕЛО: Увређен је.

БЕРНАРДО: Гле, одлази гордо!

ХОРАЦИО: Стани! Говори! Реци - заповедам!

(Дух одлази.)

МАРЦЕЛО: Оде и не хте да одговори.

БЕРНАРДО: Но, Хорацио? Бледи сте, дршћете?

Зар то није нешто више но маштање?

Шта мислите о том?

ХОРАЦИО: Тако ми господа,
то веровати не бих могао
без истините, чулне сведоџбе
сопствених својих очију.

МАРЦЕЛО: Зар није баш исти краљ?

ХОРАЦИО: Ко што си ти баш ти.

Баш таква беше ратна опрема
коју је имао кад се борио
са славољубивим краљем норвешким.
Тако се једном намргоди кад је
у гневној свађи о лед ударио
Пољака са санки. - Чудновато!

МАРЦЕЛО: Двапут већ тако, у глуво доба све,
он прође страже ратничким кораком.

ХОРАЦИО: Ја не знам шта ово све може да значи;
ал' држим, по општем схватању, да то
држави нашој чудан преврат неки предсказује.

⁴ Веровало се да дух не може проговорити док га прво неко не ослови.

МАРЦЕЛО: Добро. Поседајте сад,
па онај који зна, нека ми каже
што овом строгом, вечно будном стражом
по сву ноћ муче наше поданике?
Што топове тучне лију с дана на дан,
и ратну опрему купују на страни?
Што тол'ка хитња у градњи бродова,
да тешки рад тај недељу не дели
од седмице? Шта то тако блиско прети,
те ова журба од ноћи и дана
сараднике прави? Ко би ме могао
обавестити о том?

ХОРАЦИО: Могу ја.

Тако се бар шапће: наш покојни краљ,
чија нам се сад баш појавила сен,
био је - то знате - на борбу изазван
од Фортинбраса, краља норвешког,
ког горда завист на то подстаче.
У борби тој наш Хамлет јуначки -
тако га овај земни назва свет -
убије тога Фортинбраса.
Овај запечаћеним једним уговором,
и овереним на начин витешки,
победнику даде, сем живота свог,
све земље којима беше владао.
У ту сврху⁵ је подједнак удео
заложио био и наш краљ; а то би
у наслеђе пало Фортинбрасу
да је он победник био, као што је опет
тим уговором, чланом наведеним,
удео његов припо Хамлету.
Сад, пријатељу, млади Фортинбрас,
врео и страсти пун необуздане,
по брдима је којекуд норвешким

5 То јест, за награду победнику.

скупио руљу дрских разбојника,
што су за комад хлеба готови
на свако смело, храбро предузеће.
А све то треба (држава то зна)
да опет од нас силом, принудом
поврати земље поменуте већ,
што отац његов изгуби. И то
главни је, држим, повод нашој спреми,
разлог свих наших стража, главни смер
те журбе, узбуне у земљи нашој.

БЕРНАРДО: Ја мислим није друкчије но тако.

Отуда, можда, и тај страшни лик
оружан иде кроз наше страже,
толико сличан краљу, који беше
и јесте повод ових ратова.

ХОРАЦИО: Трунка је то само, да духа смути вид.

У славној, силној римској држави,
пред сами пад баш свемоћног Цезара,
отворише се гробови;

мртваци у покровима кричаху, јецаху
по улицама Рима;

јавише се комете репа ватренога,
па роса од крви, а на сунцу несреће.

А влажна звезда⁶, под чијим упливом
стоји све царство бога Нептуна⁷,
помрча као о свом суђен-дану.

Претече сличне страшних догађаја,
и гласнике што судби претходе,
и прологе несрећи, што иде,
показали су и земља и небо
завичају нашем и нашим људима.

(Враћа се Дух.)

⁶ Влажна звезда је Месец.

⁷ Нептун је римски бог мора.

Ах, тихо! Гледај: опет долази.
Стаћу му на пут, ма ме смождио.
- Аветињо, стани! Ако имаш звука,
или ако се гласом служиш ти,
говори ми!
Треба л' ма какво добро чинити
да ти олакша, а мени спаса да,
ти проговори!
Знаш ли да твоја земља судбу своју
сазнањем каквим може избећи.
Говори!
Ил' ако си наслаго за живота
отета блага у утроби земље,
рад чега се, кажу, ви дуси дижете
често из мртвих, проговори о том!
Стој, и говори!

(Петао кукурекне)

Држи га, Марцело!

МАРЦЕЛО: Хоћу ли да га копљем ударим?

ХОРАЦИО: Неће л' да стане, ти га удари!

БЕРНАРДО: Ево га овде сад!

ХОРАЦИО: Сад овде!

МАРЦЕЛО: Оде!

(Дух нестане.)

Увредисмо га пружајући пример насиља,
а он је тако достојанствен!

Јер он је, као ваздух, неповредан.

Наш промашен удар ругање је злобно.

БЕРНАРДО: Хтеде рећи нешто кад петао кукурекну.

ХОРАЦИО: Па се тад трже, ко неки злочинац
на позив суда. Ја сам слушао да петао,
та труба јутарња, дигнутим својим грлом оштра звука
буди дневног бога; и на његов знак
из мора, ватре, са земље и из зрака

сви неспокојни, блудни дуси журе
у своје међе. И ту истину
појава ова доказује баш.

МАРЦЕЛО: Ишчезе баш кад петао кукурекну.

Неки још кажу да у време кад се
рођење нашег Спаса светкује,
јутарња птица пева целу ноћ,
а дух ниједан не сме да тумара;
поћи су здраве без коби планете,
не стреле виле, вештице без чини;
тако је то доба свето, милостиво.

ХОРАЦИО: Слушао сам и ја и нешто верујем.

Ал' погле, јутро у рујном огртачу
гази по роси тог виса источног,
стражарење своје прекинимо сад,
па на мој савет дај да саопштимо
Хамлету младом шта смо видели.
Јер, живота ми мога, овај дух,
нем за нас, њему проговориће.

Да л' пристајете да га известимо?

То љубав тражи, а дужност налаже.

МАРЦЕЛО: Учинимо, ја молим; а већ знам
где ћемо јутрос најлакше га наћи.

(Одлазе.)

СЦЕНА ДРУГА

Свечана дворница у замку

(Улазе краљ, краљица, Хамлет, Полоније, Лаерт, Волтиманд, Корнелије, лордови и пратња.)

КРАЉ: Мада је спомен на смрт драгог брата Хамлету свеж још, те нам приличи да су нам срца тугом погружена, а краљевина цела да нам се у једно чело бола набере - ипак је разум природу тол'ко свладо да с разложном тугом мислимо и на њ, ал' уједно се сећамо и себе. Стог снаху нам негда, а сад краљицу, јуначке земље наше наследницу - ко с пораженом неком радошћу, с веселим једним, једним сузним оком, с клицањем на пратњи, са погребном песмом на свадби, делећ равно сласт и бол - привенчали смо за себе. Утом слушамо ваше боље савете који нам у тој ствари беху драги. За све вам хвала. - Сада долази што ви већ знате: млади Фортинбрас, потцењујући нашу вредност сву, ил' мислећ смрћу драгог брата нам да распад прети нашој држави, охрабрен сном о својој надмоћности, не престаје нам слати поруке тражећ да му се врате земље све што отац његов са свим правима у корист храброг брата нам изгуби. Тол'ко о њему. - А сад о нама и овом скупу. У овом је ствар:

норвешком краљу, стрицу Фортинбраса,
написали смо писмо - он је слаб
и болан, једва зна шта му синовац
намерава - да га спречи да не иде
овако даље; тим пре што војска та
пописује се сва и допуњава
од поданика његових. И ми
шаљемо хитно вас, Корнелије,
и Волтиманде, вас, ко носиоце
поздрава овог старом Норвегу,
не дајући вам лично даљу власт
за преговоре с краљем но што круг
већ наведених ставова допушта.

Збогом. Нек журба ревност вам похвали.

КОРНЕЛИЈЕ и ВОЛТИМАНД: Бићемо ревносни у томе и
свему.

КРАЉ: Ми не сумњамо. Срдачно вам збогом!

(Волтиманд и Корнелије излазе.)

А сад, Лаерте, шта је ново с вама?
Споменуште ми неку молбу. Какву?
Ви не можете с молбом праведном
данскоме краљу залуд зборити.
Шта би, Лаерте, мого молити
а да ти и без молбе не бих дао?
Глава са срцем није сроднија
нит устима је рука услужнија
но што је престо Данске оцу твом.
Шта си, Лаерте, хтео?

ЛАЕРТ: Господару, ваш допуст
да се у Француску вратим.
Отуд сам у Данску радо дошао,
по дужности, на ваше крунисање;
ал' сад, признајем, извршив дужност ту,
жеље ми и мисли чезну за Француском.
Ваш милостив допуст молим понизно.

КРАЉ: Пристаје ли отац? Шта вели Полоније?

ПОЛОНИЈЕ: Мој краљу, он ми спору дозволу
ревносном прошњом отрже; и најзад,
безвољним пристанком жељу му потврдах.
Дајте му, молим, дозволу, нек иде.

КРАЉ: Избери, Лаерте, час; време је твоје,
па што знаш боље ти га искористи!
- А сад, синовче, сине, Хамлете...

ХАМЛЕТ (за себе): Синовац, не син, неприродни оче.

КРАЉ: Зашто сте увек у тим облацима?

ХАМЛЕТ: Не, краљу, ја сам одвише на сунцу.

КРАЉИЦА: Хамлете добри, промени мрачни лик,
па гледај на краља као пријатељ.
Немој непрестано оборена ока
тражити дичног оца по прашини.
Ти знаш: општа ствар је, да све живо мре
кроз природу у вечност прелазећ.

ХАМЛЕТ: Да, госпо; општа ствар.

КРАЉИЦА: Па кад је то,
што теби тако чудна изгледа?

ХАМЛЕТ: Изгледа, госпо? Не, него баш јесте.

Ја не знам шта то значи „изгледа”.
Не приказују ме, добра мајко, верно
ни мој огртач црни, нити ова
уобичајена свечана црнина,
ни стегнутог даха ветровит уздисај,
не - нит у оку потоци од суза,
нити утучен изглед лица мог
са свима начинима, облицима туге.
То све, доиста, само изгледа,
јер све би то се могло глумити.
Ал' у мени је нешто изван глуме;
све ово је само рухо, опрема туге.

КРАЉ: Нежно је то и похвално у вашој
природи, Хамлете, што ви оцу свом
жалости овај одајете дуг.

Ал' морате знати да ваш отац свог
изгуби оца, овај, опет, свог;
и наследник је дужан неко време
по обавези синовљој пазити
посмртну жалост. Али истрајати
тврдоглаво у тузи, то је пут
безбожног упорства и немушки бол.
То одаје вољу што небу пркоси,
и слабо срце и нестрпљив дух,
и разум врло прост и непросвећен
јер кад се зна да нешто бити мора,
да је обична, најпростија ствар,
што бисмо то у пркосном отпору
узели к срцу? То је грех спрам неба,
грех спрам природе, грех спрам покојника,
лудост за разум, чија стална тема
смрт је отаца, и он опомиње
од првог леша до тог што данас мре:
„То тако мора бити.” Молим вас,
збаците са себе тај неплодни јад
и сматрајте нас за оца. Јер нека
запамти свет да престолу сте нашем
најближи ви⁸ не с мање љубави
но што најдражи отац обилује
за сина, ја вас волим. Што се тиче
намере ваше да се вратите
у Витемберг на школе⁹, томе бисмо
противни били, па вас молимо
покорите се и останите овде
у ока нашег нези, милости -
наш први дворанин, синовац и наш син.

⁸ Ово је велика политичка изјава. Да би се Хамлет помирио са свршеним чином, краљ му нуди престолонаследство.

⁹ Универзитет у Витембергу основан је 1502. године. То је био Лутеров универзитет. Ово показује да је Хамлет био протестант.

КРАЉИЦА: Немој да твоја мати, Хамлете,
залуду моли; преклињем те, остај
са нама, немој ићи у Витемберг.

ХАМЛЕТ: Слушаћу вас што боље могу, госпо.

КРАЉ: Но, то је већ леп, пријатан одговор.

Будите као сами ми у Данској.
Хајдмо, краљице. Овај љубазни,
ненаметнути пристанак Хамлетов
весели моје срце. У част тога
све здравице што данас пије краљ
велики топ нек носи у облаке;
нека се небо на краљев пир одзива
понављајући земаљски гром. - Хајдмо.

(Сви одлазе, осим *Хамлета*.)

ХАМЛЕТ: О да се то чврсто, пречврсто месо стопа
у једну росу скопни, раствори се!
Ил' да Вечни није дао закон свој
против убиства себе! Боже! Боже!
Што јадан, празан, бљутав, бескористан
изгледа мени сав рад овог света!
Гада! О гада! Неоплевљен врт
то је, где коров, где биље отровно
и ружно сасвим је овладало њим.
Да дотле дође! Два месеца тек
мртав! Ни тол'ко. Ни два! Па још такав
краљ што на овог личи ко Аполон¹⁰
на Сатира¹¹! Па спрам мајке моје мио,
да не би дао ветри небесни
да одвећ грубо дођу јој до лица.
Небо и земљо! Што морам да се сећам!
А она му је била одана,
ко да је глад јој расла храњењем.

¹⁰ Аполон је бог мушке лепоте, песништва, музике, речитости и мудрости.

¹¹ Сатир је Бахов пратилац. Он је симбол похотљивости и чулности.

Па ипак, тек месец... Да ми је не мислити
на то! - Слабости, твоје је име жена! -
Тек кратак месец, ил' док јој беху још
ципеле нове, у којима је леш
мог јадног оца пратила, ко Ниоба¹²
у сузама - па она, она, шта! -
О боже! Стока без разума па би
жалила дуже. - Она се удаје
за стрица мог, за брата очевог,
мом оцу сличног ко ја Херкулу¹³!
За један месец! Пре но што је со
највлажнијих суза престала да јој гризе
очи црвене и болне од трења -
она се удала! О најподлије журбе:
са таквом хитњом јурити у родоскврну постељу!
То није, и не може на добро то изићи. -
Ал' свисни, срце - морам ћутати!

(Улазе Хорацио, Марцело и Бернардо.)

ХОРАЦИО: Поздрав господарству вашем!

ХАМЛЕТ: Мило мије

што видим да сте добро, Хорацио -
ако се добро сећам?

ХОРАЦИО: Главом он, мој господару -
ваш бедни слута вазда.

ХАМЛЕТ: Не помињите реч слуга; пријатељ
једино је име за мене и вас.

(Рукују се.)

¹² Ниоба је Танталова кћи, а жена тебанског краља Амфиона. Поносита на своју многобројну децу - седам синова и седам кћери, сматрала је себе бољом од богиње Лете, Зевсове жене, која је имала само двоје деце, Аполона и Артемиду. Увређена богиња казни Ниобу: Аполон јој устрељи све синове, а Артемида све кћери. Од великог бола Ниоба се скаменила. Али је њен камени кип и даље продужио да лије сузе материнског бола.

¹³ Хамлет не мисли овде на Херкула као снажног човека - јер би онда себе сматрао слабићем, а он то није био - већ као човека који је очистио свет од многих зала.

Откуд, Хорацио, ви из Витемберга? -Марцело?

(Пружи му руку.)

МАРЦЕЛО: Добри господару мој?...

ХАМЛЕТ: Врло ми је мило што вас видим.

(Бернарду.)

Добро вече, господине.

(Поклони се Бернарду.)

Ал' збиља, откуд ви из Витемберга?

(Одводи Хорација у страну.)

ХОРАЦИО: Ко беспосличари мој кнеже,
добри кнеже.

ХАМЛЕТ: Не бих вол'о

да непријатељ ваш овако каже;
а ни ви ми уво не вређајте тим,
правећ га јемцем своје сопствене
сведоџбе против самог себе. Знам
да беспосличар нисте. Али каквог
посла имате ви у Елсинору?
Научићемо вас чаше сушити
пре него одете.

ХОРАЦИО: Ја сам, господару,
дошо да видим погреб вашег оца.

ХАМЛЕТ: Молим те, друже, не ругај ми се.

Дошо си, мислим, на свадбу моје мајке?

ХОРАЦИО: Заиста, кнеже, дошло је убрзо.

ХАМЛЕТ: Штедња, Хорацио! На свадбени су сто
хладни колачи даће изнесени¹⁴.

Волео бих више да сам се на небу
с најгрђим својим душманином срео

¹⁴ Био је обичај да се на даћи служе само хладна јестива.

но што доживех тај дан, Хорацио!

Мој отац! Мени изгледа да видим свог оца.

ХОРАЦИО: А где, господару мој?

ХАМЛЕТ: У моме умном оку, Хорацио.

ХОРАЦИО: Видех га једном: беше то диван краљ!

ХАМЛЕТ: Био је човек: све у свем узевши,
сличнога више нећу видети.

ХОРАЦИО: Ја мислим да сам га синоћ видео.

ХАМЛЕТ: Видео? Кога?

ХОРАЦИО: Краља, вашег оца.

ХАМЛЕТ: Краља, мог оца?

ХОРАЦИО: Стишајте чуђење за трен;
нек је само уво пажљиво,
док, уз господе ове сведоџбу,
откријем чудо.

ХАМЛЕТ: Говори, тако ти бога!

ХОРАЦИО: Две ноћи устолице ова су господа,
Марцело и Бернардо, стражарећи,
у мртво, пусто доба поноћи
имали овај сусрет. Неки створ
ко отац ваш, од главе до пете сав,
у оклопу се јављао пред њима;
свечаним кораком, тих и достојанствен
прошао је крај њих; трипут је шетао
пред уплашеним, згранутим очима
њиховим, не даље но за скиптар свој.
А они, страхом скоро слеђени,
стојаху неми не ословивши га.
У поверењу страшном рекоше ми то,
те ја с њима стражарих трећу ноћ.
И свака им се потврдила реч.
Појава, дође, ко што рекоше,
у облику истом и у исти час.
Знао сам вашег оца; исти он,
ни ове руке нису сличније.

ХАМЛЕТ: Али где је био?

МАРЦЕЛО: На тераси, кнеже, где смо стражарили.

ХАМЛЕТ: Јесте л' га ви ословили?

ХОРАЦИО: Јесам, кнеже;

ал' одговорит не хтеде. Но једном
учини ми се да главу подиже
и крену, ко да хтеде говорити;
ал' тад баш јутарњи пето кукурекну;
и на тај глас он хитро умаче,
те нам се тако изгуби из вида.

ХАМЛЕТ: То је врло чудно.

ХОРАЦИО: Као што сам жив,

мој уважени кнеже, истина је.
И мислили смо, дужност нам налаже,
да вас о свему томе обавестимо.

ХАМЛЕТ: Јест, господо, јесте. Али то ме буну...

Јесте л' и ноћас на стражи?

МАРЦЕЛО и БЕРНАРДО: Јесмо, кнеже.

ХАМЛЕТ: У оклопу, велите?

МАРЦЕЛО и БЕРНАРДО: У оклопу, кнеже.

ХАМЛЕТ: Од главе до пете?

МАРЦЕЛО и БЕРНАРДО: Од главе до пете,
кнеже.

ХАМЛЕТ: Онда му лице нисте видели?

ХОРАЦИО: О, јесмо, кнеже; визир је подиго.

ХАМЛЕТ: Је ли изгледо намрштен?

ХОРАЦИО: Неки израз

ко више болан него разгневљен.

ХАМЛЕТ: Блед или румен?

ХОРАЦИО: Не, но врло блед.

ХАМЛЕТ: И очи је упро у вас?

ХОРАЦИО: Врло чврсто.

ХАМЛЕТ: Волео бих да сам и ја био ту.

ХОРАЦИО: То би вас јако пренеразило.

ХАМЛЕТ: Врло могуће, врло. - Јел' дуго остао?

ХОРАЦИО: Док избројиш, не одвећ брзо, сто.

МАРЦЕЛО и БЕРНАРДО: Дуже, дуже.

ХОРАЦИО: Кад сам ја га гледо, не.

ХАМЛЕТ: Брада му беше проседа, зар не?

ХОРАЦИО: Беше ко кад га видех за живота,
сребрнасто-мрка.

ХАМЛЕТ: Ја хоћу да ноћас с вама стражарим,
можда ће се то опет појавити?

ХОРАЦИО: Свакако да хоће.

ХАМЛЕТ: Ако се појави
у облику мог племенитог оца,
ословићу га, ма како рикно сам
и позво ме да ћутим. Све вас молим,
ако сте досад тај привид тајили,
прећутите га неко време још.
И ма шта да се деси довече,
ви разумејте, ал' о том ни реч!
Наградићу вам љубав. Збогом сад.
На тераси измеђ једанаест и дванаест
посетићу вас.

СВИ: Наша дужност вашој
части на служби.

ХАМЛЕТ: Не, но ваша љубав, ко моја вама.
Збогом пошли.

(Одлазе *Хорацио*, *Марцело* и *Бернардо*.)

Дух мог оца, у оклопу? Не. Није добро све.
Да подвала није? Што већ није ноћ!
Ал' дотле, ти, душо, мируј. Зла ће дела
открити се ма их земља крила цела!

(Оде.)

СЦЕНА ТРЕЋА

Соба у Полоњијевој кући

(Улазе Лаерт и Офелија.)

ЛАЕРТ: Мој пртљаг је укрцан. Збогом остај.

Па, сестро, кад ветар буде повољан,
ил' прилика се пружи - не спавај,
већ јави што о себи.

ОФЕЛИЈА: Сумњааш зар?

ЛАЕРТ: А што се тиче Хамлета, његова удварања -
то сматрај за моду, за прохтев крви,
ил' ко љубичицу у младе дане пролетње природе,
рану не сталну, слатку ал' не трајну,
мирис, разоноду једног тренутка,
ал' ништа више.

ОФЕЛИЈА: Не више но то?

ЛАЕРТ: Сматрај да није више. Јер жив човек
не расте само растом или телом,
већ у том спољном храму шири се
и унутрашња служба разума и душе.
Он те можда воли сад, и никаква мрља или лаж
не прља његову добру вољу. Али се мораш бојати,
кад му одмериш величину,
да његова воља није његова.
Јер он је већ рођења свога роб.
Он не може, као неугледни људи,
да свој избор има. Од избора тог
зависи снага, безбедност државе.
Зато је његов избор ограничен
пристанком или гласом оног тела
ком је он глава. Па каже л' да те воли,
ти буди мудра и веруј толико
колико, због ранга или места свог,
он делом, може речи да зајемчи,

а то је управо општим гласом Данске.
Па одмери шта би губила твоја част
ако му с одвише вере слушаш реч,
ил' изгубиш срце, чедности откријеш благо
пред необузданим наваљивањима.
Чувај се, Офелија, сестро драга, тог.
У позадини љубави остани,
ван нишана и опасности страсти.
Најтврђа је дева распикућа ако
лепоту своју месецу открива.
Ни врлина неће клевети измаћи!
Пролећни пород често гризе црв
пре отворених пупољака још;
а у југарњој роси младости
заразни је отров најопаснији.
Зато знај да нас страх најбоље штити
а младост ће често против себе бити.

ОФЕЛИЈА: Чуваћу вредност тог доброг савета
ко стражу срца свог. Ал' добри брате,
немој, ко какав безбожни свештеник,
трновит пут ми к небу показиват,
док сам ко дрзак, надут распусник
корачаш цветном стазом задовољства
а не хајеш за своју проповед.

ЛАЕРТ: За мене се не бој. - Дуго се задржавам.
- Ал' ево оца мог где долази.

(Долази *Полоније*.)

Благослов двострук двострука је милост.
Срећна коб ми пружа опроштај још један.

ПОЛОНИЈЕ: Зар још сте ту, Лаерте? Срамота!

Хајд на брод!

Ветар на рамену седи једру твом.

Чекају те. С тобом благослов је мој!

Па ово мало савета упиши
у сећање. Не дај мисли језика,

ни дела каквој мисли незгодној.
Дружеван буди, ал' никада прост;
кад пријатеља имаш опробана,
челичном алком за срце га вежи;
ал' стиском руке не жуљи свој длан
са сваким новим, жутокљууним другом.
Клони се кавге; ал' дође ли баш,
држањем улиј противнику страх.
Свима слух поклони, реткима свој глас.
Прими суд од сваког, а за се чувај свој.
Кол'ко кеса даје, богато се носи,
ал' не ко кицош - лепо, не шарено,
јер одело често одаје човека.
Они у Француској из друштва највишег
имају за то укус најбољи.
Нит буди дужник, нит поверилац;
дуг често губи и себе и друга,
а зајам тупи оштрицу штедљивости.
Ал' прво: буди веран себи сам,
и онда ће доћи, ко за даном ноћ,
да нећеш бити кривац никоме.
Збогом. Мој благослов нек зачини све.

ЛАЕРТ: Најсмерније се праштам, оче мој.

ПОЛОНИЈЕ: Време зове; слуге чекају те. Хајд!

ЛАЕРТ: Збогом, Офелија! И добро упамти
што сам ти реко.

ОФЕЛИЈА: То је закључано у сећање моје,
а ти носи кључ!

ЛАЕРТ: Збогом!

(Одлази.)

ПОЛОНИЈЕ: А шта ти је реко, Офелија?

ОФЕЛИЈА: Опростите, нешто што се односи
на кнеза Хамлета.

ПОЛОНИЈЕ: Добро се сетио!

Рекоше ми да је у последње време

заказивао с тобом тајне састанке,
а ти си била врло слободна
и издашна са састанцима тим.
Ако је тако - ко што сам начуо,
ко опомену - морам да ти кажем:
ти све јасно не разумеш још,
ко што мојој кћери, а твојој части личи.
Шта је међ вама? Кажи право све.

ОФЕЛИЈА: Оче, у последње време ми је он
многе знаке своје наклоности дао.

ПОЛОНИЈЕ: *Наклоности!* Пи-х-а! Говориш ко
створ незрео и неук у кругу опасном.
А верујеш у те „знаке”, како кажеш?

ОФЕЛИЈА: Ја не знам, оче, шта бих мислила.

ПОЛОНИЈЕ: Поучићу те. Знај: лудо си дете,
кад за готов новац примаш знаке те
који нису злато. Цени себе више
ил' - јадну фразу да не прекинем -
дариваћеш ме невинашцетом.

ОФЕЛИЈА: Он ме, оче, часним начином салето.
Љубављу.

ПОЛОНИЈЕ: Реци, то је збиља начин.
Продужи, продужи.

ОФЕЛИЈА: И говор је свој
потврдио свима светим заклетвама.

ПОЛОНИЈЕ: Ах! Замке, да се шљуке хватају!
Знам, кад крв узаври, како издашно
заклетве срце зајми језику.
Тај пламен, кћери, светли, ал' не загрева,
у обећању самом се угаси;
не сматрај га ватром.

Од сада мало штедљивија буди
са девојачким својим присуством.
За друштво своје већу цену тражи
но што је позив на састанак. Што се
Хамлета тиче, веруј ми толико

да је он младић, да у ширем кругу
сме да се креће но што можеш ти.
Укратко, кћери, не веруј заклетвама.
То су посреднице, али не оне боје
какву одело њино показује,
већ спроводнице молби нечистих;
миришу на завете своје, побожне,
да тим што боље обману. Укупно,
чисто и јасно, немој да од сада
ниједан докон тренутак срамотиш
у ћаскању са кнезом Хамлетом.
Пази се, ја ти заповедам. Иди.

ОФЕЛИЈА: Слушаћу вас, оче.

(Одлазе.)

СЦЕНА ЧЕТВРТА

(Улазе *Хамлеш*, *Хорацио* и *Марцело*.)

ХАМЛЕТ: Ваздух љуто гризе. Хладно је веома.

ХОРАЦИО: Оштар мраз, све сече.

ХАМЛЕТ: Кол'ко је часова?

ХОРАЦИО: Мислим није поноћ још.

МАРЦЕЛО: Не, избило је.

ХОРАЦИО: Збиља? Нисам чуо. Онда је већ близу час кад се
обично појављује дух.

(Звук труба и топ иза сцене.)

Шта ово значи, кнеже?

ХАМЛЕТ: Ноћас краљ не спава,
шенлучи и здравице држи,
а бесна игра тутњи, ковитла се;
па кад он чашу рајнског вина сручи,

бубњеви и трубе на све стране тад
растреште тријумф његове здравице.

ХОРАЦИО: Јел' то обичај?

ХАМЛЕТ: Да, одиста, јесте.

Ал' како ја схватам, мада сам рођен ту
и одрастао с тиме, тај обичај

боље да се гази него што се пази.

Те пијанке, што главу тешком праве,

на ружан глас нас код народа других

с Истока на Запад изнесоше. Нас пијанцима зову

и надимак свиње придевају нам имену.

И то ма како знатним нашим подвизима

одузима славе и језгро и срж.

Тако се често дешава да људи

због природине какве погрешке

на рођењу (за што не могу бити криви

јер човек своје не бира порекло)

сувишком какве битне склоности

што руши долме и тврђаве ума,

ил' навиком неком која квари облик

понашања лепог - да ти људи, велим,

носећи печат једне мане тек,

што им природа ил' звезда среће да -

ма иначе њине врлине биле све

чисте ко милост, у броју толиком

кол'ко их човек може имати -

презрени буду од јавног мишљења

због оне једне погрешке. Драм зла

све племенито биће понизи

до сопствене срамоте.

(Долази Дух.)

ХОРАЦИО: Гледајте, кнеже, ево долази!

ХАМЛЕТ: Сви анђели, сви свети, упомоћ!

Био рајска душа ил' паклени враг,

носио зрак неба или огањ пакла,

биле ти намере зле ил' милостиве,
ти ми се јављаш у тако чудном лику
да хоћу да те ословим. Ја те зовем:
Хамлете, краљу, оче, кнеже дански,
одазови се! Немој да свиснем с незнања,
но реци, што твоје посвећене мошти,
чуване у гробу, цепају покров свој?
Што костурница твоја, у којој те
видесмо мирно погребена, сад
отвара тешке мрамор-челусти
избацујућ те опет ван? О, што,
ти, мртви лешу, у оклопу сав,
на месечев изађе опет сјај
стравичном чинећ ноћ, а нама,
божјим играчкама, тако грозно цепаш свест
мислима нашој души недомашним?
Зашто? и чему? шта да радимо?

(Дух даје знак Хамлету.)

ХОРАЦИО: Даје вам знак да пођете за њим.

Ко да вам нешто жели да саопшти насамо.

МАРЦЕЛО: Гледајте, како љубазно
на неко даље место вас позива.

Ал' немојте ићи с њим.

ХОРАЦИО: Никако не!

ХАМЛЕТ: Неће да говори. Треба, дакле, поћи.

ХОРАЦИО: Немојте, кнеже!

ХАМЛЕТ: Што? Што бих се бојо?

Свој живот више од игле не ценим;
а шта ми души може учинити,
кад је и она бесмртна ко он?

Опет ме зове. Поћи ћу за њим.

ХОРАЦИО: Ал' ако вас, кнеже, на воду намами,
ил' наврх оне страшне стене што се
над подножјем својим нагла у море -
па узме на се какав страشان лик

што вас власти ума може лишити
и у лудило одвести? - Размислите:
само то место, без ичега више,
сликама ужаса пуни сваку свест
кад тол'ко лаката доле погледа
у море, па га чује како бучи.

ХАМЛЕТ: Једнако ми маше. Ево ме за тобом!

МАРЦЕЛО: Не смете ићи, кнеже!

ХАМЛЕТ: Себи руке!

ХОРАЦИО: Ал' послушајте. Ви не смете ићи.

ХАМЛЕТ: То моја судба виче, чинећи
жилицу сваку овог тела чврстом
као мишићи лава немејског¹⁵.

(Дух даје знак.)

Зове ме стално. - Пустите, господо!

(Отима се из њихових руку.)

Неба ми, у дух ћу претворити сваког
ко ме задржава! - Даље, кажем. - Напред!
Ја идем с тобом!

(Дух и Хамлет одлазе.)

ХОРАЦИО: Страховито га машта заноси.

МАРЦЕЛО: За њим! Не смемо га сада слушати.

ХОРАЦИО Хајдемо за њим. На што ће то изићи?

МАРЦЕЛО: Нешто је труло у држави Данској.

ХОРАЦИО: Нек је небо води!

МАРЦЕЛО: Хајдемо за њим.

(Одлазе.)

¹⁵ Немејски лав је имао непробојну кожу и био страх и трепет за своју околину. Ни Херкул му није могао ништа својим стрелама, те га је удавио голим рукама.

СЦЕНА ПЕТА

Забаченији део терасе

(Улазе Дух и Хамлет.)

ДУХ: Чуј ме.

ХАМЛЕТ: Хоћу.

ДУХ: Ту је скоро већ мој час

кад морам да се вратим у сумпорни
огањ мучења.

ХАМЛЕТ: Авај, јадни душе!

ДУХ: Немој да ме жалиш, но озбиљну пажњу

поклони оном што ти сад откривам.

ХАМЛЕТ: Говори, ја сам дужан слушати.

ДУХ: Кад чујеш, бићеш дужан светити.

ХАМЛЕТ: А шта то?

ДУХ: Ја сам оца твог дух

осуђен да неко време ноћу лутам,
а дању у огњу гладујем¹⁶ и жедним,
док греси што починих за живота
очисте се, изгоре. И да нисам спречен
причати тајне моје тамнице,
приче би ове и најмања реч
разорила ум ти, смрзла младу крв,
учинила би да ти ока два
искоче из својих дупља као звезде
из својих сфера; она би ти косе
заглађене дигла сваку за се влас,
ко бодље морског јежа, кад је љут.
Али то се адско открочење не сме
казати уву од мяса и крви.

¹⁶ Данте (Пург. XXIII) каже да су неумерени у храни и пићу осуђени да трпе глад и жеђ у ватри чистиштиа. Из овога би можда следовало да се греси о којима дух говори односе на неумереност у јелу и пићу.

Чуј, чуј, о чуј! Ако си икада
волео свог драгог оца...

ХАМЛЕТ: О, мој боже!

ДУХ: Освети његово подло, неприродно
убиство.

ХАМЛЕТ: Убиство?

ДУХ: Да, подло убиство,
јер свако је такво и са мање греха;
али је ово од свих најгнусније,
најчудније, најмање природно.

ХАМЛЕТ: Похитај да га сазнам, да на крилима
брзим ко мисо ил' љубавне жеље¹⁷
освети својој појурити могу.

ДУХ: Видим да си вољан за то. А био би
тежи од густог корова што мирно
на обалама Лете¹⁸ трули кад се
покренуо не би. Чуј ме, Хамлете!
Разгласили су да ме у врту
ујела змија на спавању. Тако
цело је мњење Данске преварено
о смрти мојој измишљеном причом.
Ал' знај, мој врли сине, змија та
што оца твога уби, носи сад
његову круну.

ХАМЛЕТ: О, моја пророчка душо!
Мој стриц?

ДУХ: Да, та прељубна, родоскврна звер,
мађијом ума, дарима издајства -
о проклет био ум и дар што зна
завести тако! - задоби за срамну
похоту своју вољу краљице
моје, што се тако честитом чињаше.

¹⁷ Ова поређења су природна за Хамлета као мислиоца и љубавника.

¹⁸ Лета је река у доњем свету. Душе преминулих пошто пију њене воде,
забораве све што су раније радиле, виделе и чуле.

О, Хамлете, какав то тек беше пад!
Од мене, што је љубљах тако верно
ко кад јој дадох заклетву на венчању,
спасти на једног бедника чији су
природни дари ништавни спрам мојих!
Ал' ко што врлина завести се неће,
ма с рајским ликом удваро јој се блуд
тако, ма с анђелом светим спојена,
похота се сити одра небеског
и на ђубришту ће ждерати. Ал' тихо!
Осећам канда већ јутарњи зрак.
Бићу кратак. Док сам ја спавао у врту,
као и обично свако послеподне,
твој стриц се дошуњо у тај згодан час,
без одбране кад сам, са бочицом сока
велебиља клетог, и у завијутке
ува мог сасу раствор губави
отровног дејства на човечју крв,
што брзо, ко жива, прође кроз канале
и природне ходнике нашег тела,
те ненадном снагом, ко маја у млеку,
чисту и течну прогруша нам крв.
Тако је било с мојом. И напречац
губа ме покри гнусним крастама
по целом телу, ко убогог Лазара. Тако сам
руком братовљевом, у сну,
лишен живота, круне, краљице,
у цвету својих греха истргнут,
без припреме, причешћа, помазања,
без обрачуна на страшни послат суд,
са свима својим гресима на глави.
Ужасно, грозно! О, најгрозније!
Па ако у теби има срца још,
не допусти, немој дати да краљевска
постеља Данске буде лежиште
за блуд и срамно родоскврњење.

Али ма како вршио тај чин,
не прљај душе, нит у духу смишљај
штогод против своје мајке. Пустити небу
и оном трњу што јој је у грудима
нека је тишти и боде. Сад збогом!
Свитац већ јавља да је јутро близу,
његов хладни сјај већ почиње да бледи.
О збогом, збогом, збогом! Памти ме!

(Нестане.)

ХАМЛЕТ: О све чете неба, Земљо! И шта још?
Да ли и пако позвати? О гада!
О ви, мишићи, не клоните сад
но подржите ме чврсто, исправно!
Да те памтим! О да, јадни душе мој!
Док памћења буде у тој сметеној лобањи,
ја ћу сећати се! Да!
С памћења табле збрисаћу све ситне
записе луде, све изреке књишке,
све облике, све утиске прошле,
што младост и посматрање уписа.
И само твој ће завет живети
у књизи и у свесци мозга мог,
непомешан са нижим стварима;
да, неба ми! О, жено најпакленија!
О насмејани, проклет ниткове!
Прибелешке моје! - Треба да запишем
да се неко може смејати, и смејат,
и опет бити зликовац; јер знам
да таквог може бити бар у Данској!

(Пише.)

Но, стриче ту сте! А сад датој ми наредби.
Она је: „Збогом, збогом! Памти ме!”
Ја сам се на то закleo.

ХОРАЦИО (иза сцене): Кнеже, кнеже!

МАРЦЕЛО (иза сцене): Кнеже Хамлете!

ХОРАЦИО (иза сцене): Нека га небо чува!

ХАМЛЕТ: Дабогда!

ХОРАЦИО: Ој-хој! ој-хој, кнеже!

ХАМЛЕТ: Хеј-хој, хеј-хој, деране! Птицо, ходи.

(Улазе Хорацио и Марцело.)

МАРЦЕЛО: Како сте, племенити кнеже?

ХОРАЦИО: Шта је, кнеже?

ХАМЛЕТ: О, изванредно!

ХОРАЦИО: Причајте нам, кнеже.

ХАМЛЕТ: Не; јер ви бисте све то открили.

ХОРАЦИО: Неба ми, не бих, кнеже.

МАРЦЕЛО: Ни ја, кнеже.

ХАМЛЕТ: Шта кажете сад? Би л' икад људска
душа то помислила? - Али, ћутаћете?

ХОРАЦИО и МАРЦЕЛО: Да, тако ми неба,
господару мој.

ХАМЛЕТ: У Данској нема таквог ниткова
што не би био преиспољна хуља.

ХОРАЦИО: Није морао дух из гроба доћи
да нам то каже.

ХАМЛЕТ: Имаш право, да.

Зато, без даљег околишења, мислим
руковат нам се ваља, и разићи:
ви куд вас посо и жеља упути -
јер сваки има жељу, посо свој,
ма какав било - а ја, јадан, ето,
ја идем да се богу помолим.

ХОРАЦИО: Да чудних речи, кнеже, збуњених!

ХАМЛЕТ: Од срца жалим вређају ли вас;
вере ми, од срца.

ХОРАЦИО: Увреде нема, кнеже.

ХАМЛЕТ: Светог ми Патрика, Хорацио, има
увреде, те какве! А ово привиђење,
могу вам рећи, то је честит дух¹⁹.
Што се пак тиче жеље да сазнате
шта је међ нама, њу ви савладајте
како умете. А сад, пријатељи
добри, јер ви сте моји пријатељи,
и учењаци, и војници, хајде,
услишите ми једну малу молбу.

ХОРАЦИО: Какву то, кнеже? Хоћемо.

ХАМЛЕТ: Да никад не одате ово што ноћас видесте.

ХОРАЦИО и МАРЦЕЛО: Нећемо, кнеже.

ХАМЛЕТ: Да, ал' закун'те се.

ХОРАЦИО: Вере ми, кнеже, нећу.

МАРЦЕЛО: Ни ја не,

тако ми вере, кнеже.

ХАМЛЕТ: На мој мач!

МАРЦЕЛО: Већ смо се, кнеже, заклели.

ХАМЛЕТ: Ал' збиљски.

На мој мач, озбиљно сад.

ДУХ (из дубине): Закуните се.

ХАМЛЕТ: Ха, друже! Тако велиш? Ту ли си,
ти верни стари? Приђите. Чујете л'
лупежа тог у подруму? Пристајте,
закуните се.

ХОРАЦИО: Кажите заклетву.

ХАМЛЕТ: Да не причате никад о том што сте видели
- на мач се закуните.

ДУХ (из дубине): Закуните се!

¹⁹ Прича се да је св. Патрик (у другој половини средњег века) нашао улаз у
чистилице, у једној пећини на ирском острву Лоигу Дергу, и да је
благодарећи том успео да увери Ирце да чистилице (пургаторијум)
постоји. Легенда даље каже да је он постао чувар чистилице. Хамлет,
заклињући се св. Патриком и истичући да је дух честит, наговештава протес-
тантском филозофу Хорацију, који не верује у чистилице, да дух долази
из чистилице а не из пакла.

ХАМЛЕТ: *Nic et ubique*²⁰! Променимо место.

Овамо, господо.

И на мој мач положите своје руке;
да не причате никад о том шта сте
видели, на мој мач се заклињете.

ДУХ (оздо): Закуните се!

ХАМЛЕТ: Ти добро кажеш, стара кртицо,
зар тако брзо земљом ријеш ти,
одлични ровче! Још једном, другови,
помакнимо се.

ХОРАЦИО: Дана ми и ноћи,
ово је тако чудно, необично!

ХАМЛЕТ: И поздрав'те га као необично.

Има много ствари на небу и земљи
о којима ваша мудрост и не сања,
мој Хорацио. Али ходите, амо,
ко пре, и тако вам вишњи помогао!
Закуните се: да никад нећете,
ма како чудно понашо се ја -
јер можда ћу за сходно наћи кад
да узмем на се држање чудњака -
да никад, таквог видећи ме тад,
нећете с рукама скрштеним овако,
ил' главе своје оваквим климањем,
ил' било каквом фразом подозривом,
као: „добро, добро, знамо”, ил' „могли бисмо,
кад бисмо хтели”, ил' „кад бисмо хтели
причати”, или, „има их који би,
када би смели”, или таквим сличним
наговештењима двосмисленим рећи
да ви о мени знате макар шта -
да то учинит нећете, тако вам

²⁰ Овде и свугде. Понављање заклетве, мењање места и латинска фраза узети су из обреда мађионичара (или призивача духова).

у највећој беди вишња милост била!

Закуните се!

ДУХ (испод земље): Закуните се!

ХАМЛЕТ: Мир,
неспокојни душе!

(Заклињу се.)²¹

Тако, господо,
свом љубављу се препоручујем,
па ако један овакав сиромах²²,
ко Хамлет, може дати израза
љубави или пријатељства за вас,
то, ако бог да, неће мањкати.
Хајдмо унутра заједно. Али молим:
увек прст на уста! Ово време је
изашло из зглоба. О проклетство, срам,
што сам рођен да га ја поправљам сам!
Хајдмо, ходите, вратимо се скупа.

(Одлазе.)

²¹ Заклели су се трипут. Прва заклетва запечатила је уста на оно што су видели, друга на оно што су чули, а трећа на Хамлетово „узимање на се држања чудњака”.

²² Хамлет никада не негодује што је изгубио круну, али често помиње да је без средстава и да је немоћан.

ДРУГИ ЧИН

СЦЕНА ПРВА

Соба у Полонијевој кући

(Улазе Полоније и Рејналдо.)

ПОЛОНИЈЕ: Подај му овај новац, писмо то,
Рејналдо.

РЕЈНАЛДО: Хоћу, господару мој.

ПОЛОНИЈЕ: Учинили бисте, Рејналдо, врло мудро да се, пре
него што га посетите, о владању му распитате ви.

РЕЈНАЛДО: Ту намеру сам имао, господару.

ПОЛОНИЈЕ: Но добро, врло добро. Пазите,
сазнајте прво за Данце у Паризу,
који су, где су, и чиме се баве,
у каквом друштву, са колико трошка;
па кад дознате питањима тим
да знају мог сина, сазнаћете више
но непосредним питањима, ако се
правите да га знате издалека;
на пример: „Знам му оца, пријатеље,
и нешто мало о њему.” Чујете л',
Рејналдо?

РЕЈНАЛДО: Да, да, тако, врло добро.

ПОЛОНИЈЕ: „Донекле само”, ал' рец'те: „Не добро.

Ал' ако је онај о коме мислим, то је
распикућа с тим и таквим пороцима”;
па измислите шта хоћете за њ,
само не баш тако ружно, што би га
бешчастити могло - чувајте се тог,
већ, тако, погрешке обичније, лакше,
што су већ познати пратиоци сваке
младости, слободе.

РЕЈНАЛДО: Каргање, на пример.